

نیکلای واسیلیویچ گوگول پرتره

ترجمه پرویز همتیان بروجنی

1. Moscow
2. Petersburg
3. V. Ivan
4. Peter-Schlegel

مقدمه

نیکلای واسیلیویچ گوگول (۱۸۵۲ - ۱۸۰۹) در خانواده‌ای از طبقه‌ی متوسط و علاقمند به ادبیات در اوکراین متولد شد. تحصیلات متوسطه‌ی خویش را در شهر نژین^۱ به پایان رساند. گوگول حتی هنگامی که محصل بود، مهارت خویش را در نویسندگی نشان داده بود. او پس از ترک مدرسه در آرزوی به دست آوردن کاری آموزشی و یا دولتی و کسب وجهه‌ای ادبی به پترزبورگ^۲ رفت. در سال ۱۸۲۹ با نام مستعار و. آ洛夫^۳ منظومه‌ای رمانتیک به نام هانس کوچلگارتن^۴ منتشر کرد، اما این منظومه توفیق چندانی نیافت و حتی از سوی افراد اهل مطالعه و منتقدان نیز مورد استهزا قرار گرفت. سرانجام گوگول در پایان سال ۱۸۲۹ موفق به یافتن پستی رسمی در یک اداره دولتی شد. او به نوشتن ادامه داد، اما این بار به نثر پرداخت و موضوعی را برگزید که برایش بسیار عزیز و گرامی بود؛ سنت‌های مردمی و زندگی مردم اوکراین. به سال ۱۸۳۱ اولین بخش از مجموعه داستان‌های شامگاهان در مزرعه‌ای در دیکانکا به چاپ رسید. این کتاب برای گوگول موفقیتی باور نکردنی به ارمغان آورد. منتقدان و مردم عادی از سبک رمانتیک و زنده‌ی افسانه‌های وی لذت می‌بردند. همچنین محتوای غنی و بومی، شیوایی سخن و رویدادهای تخیلی و جالب

1. Nezhin

2. Petersburg

3. V. Alov

4. Hans Küchelgarten

این اثر همه را به وجد آورد. اکنون در سالن‌های مشهور ادبی به روی این نویسنده باز شده بود. او با پوشکین^۱ و ژوکووسکی^۲ ملاقات کرد. در سال ۱۸۳۲ دومین قسمت شامگاهان به چاپ رسید و این اثر اعتبار و شهرت گوگول را به عنوان یک نویسنده جوان تثبیت کرد.

در سال ۱۸۳۴ گوگول یک دوره تاریخ عمومی را در دانشگاه پترزبورگ گذراند. او اندیشه‌ی نگارش چندین اثر تاریخی را در سر داشت که تعدادی از آن‌ها در مجموعه‌ی آرابسک^۳ به سال ۱۸۳۵ چاپ گردید. در همان سال او رمان تاریخی و میهن پرستانه‌ی خود را به نام تاراس بولبا^۴ به رشته تحریر درآورد. این اثر بخشی از یک مجموعه‌ی جدید به نام میرگورود^۵ بود. از این زمان به بعد، اگرچه تأثیر رمانتیسیم از آثار گوگول رخت بر نبست، اما تا حدودی تحت تأثیر اصول واقع‌گرایانه‌ی آثار وی قرار گرفت.

آثار بعدی گوگول با سرعت بیشتری به چاپ رسیدند. در مجله‌ی ساورمینیک^۶ پوشکین، داستان بینی برای اولین بار برای مردم روسیه به چاپ رسید. این داستان بخشی از یک سری جدید از مجموعه‌ای از داستان‌هایی بود که گوگول به عنوان داستان‌های پترزبورگ به چاپ رساند. گوگول بر روی کمده‌های خود به نام‌های عروسی و بازرس دولتی نیز کار کرد. وی پس از اجرای بازرس در تئاتر پترزبورگ به سال ۱۸۳۶ که نارضایتی محافل ارتجاعی را در پی داشت، از کشور خارج شد. گوگول در سوئیس به شدت روی بزرگ‌ترین اثر خود به نام نفوس مرده کار کرد. اندیشه‌ی نوشتن این اثر قبل از بازرس به ذهن گوگول خطور کرده بود. هنگامی که در پاریس بود از مرگ غم‌انگیز پوشکین آگاهی یافت. گوگول تصمیم گرفت در خارج

1. Pushkin
2. Zhukovsky
3. Arabesques
4. Taras Bulba
5. Mirgorod
6. Sovermennik

از کشور اقامت گزینند. او به سال ۱۸۳۹ تنها برای یک دیدار کوتاه به روسیه بازگشت.

در سال ۱۸۴۱ گوگول اولین جلد منظومه‌ی نفوس مرده را در رم کامل نمود و بار دیگر برای چاپ اثر خویش به روسیه بازگشت. این کتاب به سال ۱۸۴۲ چاپ گردید. تأثیری که نفوس مرده بر مردم روسیه گذاشت فوق‌العاده بود. به گفته‌ی الکساندر هرزن^۱ نفوس مرده مردم روسیه را تکان داد.

گوگول برای تکمیل اثر خویش سر از پا نمی‌شناخت. او بار دیگر به خارج از کشور عزیمت کرد و در رم اقامت گزید. در آنجا نوول پالتو و کمده‌ی عروسی را به پایان رساند. وی رمان تاراس بولبا را نیز تصحیح کرد. در ۱۸۴۲ یک مجموعه‌ی چهار جلدی از آثار وی به چاپ رسید. اما کار بر روی جلد‌های دوم و سوم نفوس مرده بدون وقفه ادامه داشت. این خواست گوگول بود که شخصیت‌های عمده‌ی این کتاب را پاک و منزه نشان دهد و این شخصیت‌ها نمونه‌هایی مثبت و ایده‌آل باشند که سمبل غنای اخلاقی مردم روسیه گردند. شرایط عینی برای این دگرگونی فوق‌العاده وجود نداشت. اما گوگول تمام این مسئولیت را نه بر دوش شرایط زندگی مردم روسیه‌ی آن زمان بلکه بر دوش خود گرفت؛ بر استعداد و قوای روحی نه چندان نیرومند خویش. این امر موجب یک بحران روحی در نویسنده‌ای شد که روز به روز خود را بیش‌تر با نظرات تند خویش آزار می‌داد. کسی که خویشتن را به خاطر بدنام کردن میهن محبوبش گناهکار می‌دانست. این شرایط روحی به بهترین وجهی خود را در کتاب یادداشت‌هایی منتخب از نامه‌هایی به دوستان نشان داد. کتابی که از یک طرف نشانگر بصیرتی عمیق از جانب گوگول بود و از طرف دیگر از حکومت مطلقه یعنی نظام فئودالی مبتنی بر وجود سرف‌ها و کلیسا دفاع می‌کرد. بلینسکی^۲ دموکرات انقلابی روسیه در مقاله‌ی خود به نام نامه‌ای به گوگول وی را به خاطر این نظریات مورد انتقاد قرار داد. انتقاد بلینسکی اثری عمیق بر گوگول به جای گذاشت.

1. Alexander Herzen
2. V. Belinsky

در سال ۱۸۴۸ گوگول به روسیه بازگشت و در مسکو اقامت گزید. او بار دیگر کار بر روی جلد دوم نفوس مرده را از سر گرفت، اما عقاید تند وی نه تنها از بین نرفته بلکه شدیدتر نیز شده بود و خودآزاری وی حد و مرزی نمی‌شناخت. در سال ۱۸۵۲ هنگامی که نومییدی وجودش را فراگرفته بود، جلد دوم اشعار خویش را سوزاند. چند روز بعد به علت ضعف مفرط درگذشت.

آثار گوگول تأثیری شگرف بر ادبیات روسیه گذاشته است.

«پرتره»

هیچ‌گاه چنین جمعیتی در مقابل نمایشگاه تابلوی شچوکین دوور^۱ گرد هم نیامده بودند، زیرا این نمایشگاه مجموعه‌ی متنوعی از تصاویر مختلف را به نمایش گذارده بود؛ تابلوهایی که اغلب‌شان رنگ روغنی بوده، با روغن جلا پوشیده شده و در قاب‌هایی زردرنگ و پرزرق و برق قرار داشتند. منظره‌ای از زمستان با درختانی پوشیده از برف، غروب سرخ‌فام که در آن خورشید همچون گلوله‌ای از آتش می‌درخشید و دهقانی فلاندری با بازوانی خمیده و پیپ در دست که با وجود آن پیراهن بیش‌تر به بوقلمونی‌تر شباهت داشت تا یک انسان. البته تابلوهای سیاه‌قلم نیز وجود داشت؛ تصویری از خوزرف میرزا^۲ با کلاهی از پوست بره، پرتره‌هایی از ژنرال‌ها با کلاه‌های سه‌گوشه و بینی‌های خمیده‌شان. در چنین فروشگاه‌هایی معمولاً درها نیز با مجموعه‌ای از نقوش برجسته تزیین شده‌اند که گواهی بر استعدادهای برجسته مردم روسیه هستند. یکی از این نقوش تصویری از تزارونا میلیکتریس^۳ کرییتونا^۴ و دیگری نقشی از شهر اورشلیم^۴ بود که خانه‌هایش با خطوطی سرخ‌رنگ

1. Schukin Dvor

2. Khozrev-Mirza

3. Tsarevna Miliktrisa Kirbityevna - دختری زیبا و باهوش که در بسیاری از داستان‌های

تخیلی مردم روسیه حضور دارد.

4. Jerusalem